

PONTSZÁM: _____

FELVÉTELI VIZSGA 2017

KÓD: _____

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM

1. Olvassa el figyelmesen Tóth Krisztina *Felhőmesék* című kötetének következő részletét, majd feleljen a kérdésekre!

Volt egyszer egy kis denevér, akit Demeternek hívtak, és aki nem akart denevér lenni. Egy padláson élt testvéreivel, unokatestvéreivel és távolabbi rokonaival, egy vidám és állandóan morajló denevérrkolóniában.

Reggelenként a kis denevérgyerekek lökdösődve elhelyezkedtek a szelemenfán, és fejjel lefelé lógva, puha kis szárnyaikba burkolózva várták az esti, akarom mondani, a reggeli mesét. Tudnotok kell, hogy a denevérek nappal alszanak, így nekik, a denevér ifjaknak a hajnal első sugarai jelentették a lefekvés idejét.

Debóra néni, a legidősebb denevéraszonyság ilyenkor odaszállt a lurkókhoz, és megkérdezte tőlük:

– Na, meséljek nektek valamit?

A denevérgyerekek kórusban feleltek:

- Mesélj!
- Félelmeteset? – kérdezte mosolyogva Debóra néni.
- Igen!
- Ijesztőt, olyat, ami a fényes napvilágon játszódik?
- Igen, de ne véreset!

- a) Milyen az elbeszélő magatartása?
- b) Milyen a szöveg névhasználata?
- c) Hogyan értelmezi a „reggeli mese” és a „fényes napvilágon” játszódó mese fogalmát?
- d) Értelmezze Debóra néni mesetipológiáját és a szövegrészlet „csattanóját”!
- e) Csak a denevérekről szól a szöveg? Indokolja véleményét!

2. Melyik nem illik a sorba? Húzza alá, majd indokolja döntését!

segélykérés, deus ex machina, témamegjelölés, csattanó, állandó jelző, seregszemle.

Indoklás: _____

3. Hol a hiba? Karikázza be a hibás szerzőt megnevező állítások betűjelét!

- a) Mátyás Iván: *Konyhafal*
- b) Balassi Bálint: *Búcsú Váradtól*
- c) Kosztolányi Dezső: *A lírikus epilógja*
- d) Mészöly Miklós: *Jelentés öt egérről*
- e) Ady Endre: *A Hortobágy poétája*
- f) Vörösmarty Mihály: *A Guttenberg-albumba*
- g) Arany János: *Epilógus*
- h) József Attila: *Reménytelenül*

4. Definiálja a következő fogalmakat:

népköltészet: _____

fikció: _____

petrarcai szonett: _____

5. Írjon egy-egy-egy konkrét példát a következő műfajokra! Ügyeljen a szerző és a mű pontos megnevezésére!

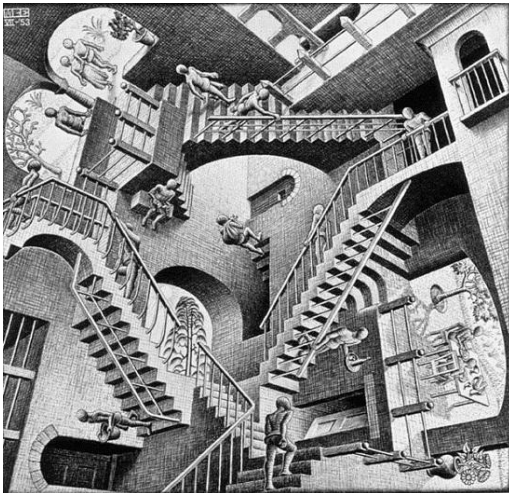
verses regény: _____

elbeszélő költemény: _____

epigramma: _____

komédia: _____

6. M. C. Escher következő két képéhez kapcsoljon egy-egy szöveget! Melyik olvasmányát juttatja eszébe a kép? Miért? Indokolja mindkét esetben néhány mondattal!

7. Igaz vagy hamis? Jelölje + és – jellel!

- a) Arany János az *Őszikék* szerzője.
- b) A *Toldi* elbeszélő költemény.
- c) A *Híd-avatás* Arany János öregkori balladája.
- d) Arany János nemzetőr volt a szabadságharc alatt.
- e) Az *Ősz és tavasz között* Arany öregkori lírájának kimagasló darabja.
- f) Arany János az Ady Társaság igazgatója és a Magyar Tudományos Akadémia főtitkára volt.
- g) Arany ismert elégiája a *Szeptember végén*.
- h) Arany ismert refrénje: „*Jer Osszián,/ Ködös, homályos énekeddel.*”
- i) Arany János hozzájárult Madách Imre *Tragédiájának* sikeréhez.
- j) A 2017-ben megjelent Arany-szótár is igazolja, hogy Arany János egyik leggazdagabb szókincsű magyar költőnk.

8. A felsorolt finnugor nyelvek közül karikázza be azt a kettőt, amellyel legközelebbi rokonságban áll a magyar! 1 pont

- a) *észti*
- b) *finn*
- c) *mari/cseremiszi*
- d) *manysi/vogul*
- e) *lív*
- f) *hanti/osztják*
- g) *lapp*
- h) *udmurt/votják*

9. Húzza alá a helyes alakokat a megadott szósorokban, majd írja a vonalra az aláhúzott alak abszolút tövét! 1,5 pont

- a) *jösztek – jöttök – jössztek* _____
- b) *frissesség – frisseség* _____
- c) *nyersesség – nyerseség* _____

10. Jelölje és nevezze meg a hangtani változásokat a következő szavakban! 1,5 pont

- a) *évtől* _____
- b) *rágta* _____
- c) *tudja* _____
- d) *ósvi* _____
- e) *papírral* _____

11. Helyezze el az *edz* ige alább felsorolt alakjait a táblázat megfelelő rovataiba!**2 pont***edzette volna, eddzen, eddze, edz, edzene, edzi, edzeni fogja*

	kijelentő mód		feltételes mód		felszólító mód	
	általános/alanyi ragozás	határozott/tárgyas ragozás	általános/alanyi ragozás	határozott/tárgyas ragozás	általános/alanyi ragozás	határozott/tárgyas ragozás
jelen idő						
múlt idő						
jövő idő						

12. Alkosson az alábbi szótövekből az adott szóelemek hozzáadásával új szót, illetve szóalakot!**2 pont**a) *lát*+képző+képző+képző: _____b) *ravas*+képző+jel+rag: _____**13. Helyezze betűrendbe a következő szavakat!****1 pont***filozofikus, finansziális, filozófiai, filozófus, filtrál, filozopter, finánc, filter, filozófia, finálé*

14. Keressen egy-egy példát a helyesírási alapelvekre az alábbi szövegből!**2 pont**

“Leírom ide, doktor úr, hogy miről van szó. Az öcsémről, a szőke, piros képű kislányról, akinek sötét szemei mindig a messzeségbe néztek. És még egy dologról. A fekete csöndről.

Egyszerre nőtt meg.

Tegnap este még egészen kicsiny, kedves, pötyögő gyermekecske volt. És reggelre nagy kamasz lett. Iszonyú izomzattal, vastag sörtehajjal és gonosz, égő, félelmes szemekkel. Ó, hogy fáj a szívem ezen a reggelen. Tudtam, éreztem... hogy jó a fekete csönd. Óriási denevérszárnyakon.

(Csáth Géza: *Fekete csönd*, részlet)”

Szóelemző írásmód: _____

Hagyományos (archaikus írásmód): _____

Egyszerűsítő írásmód: _____

Kiejtés szerinti írásmód: _____

15. A fenti szövegben szereplő szavak közül néhányat a táblázatba helyeztünk. Minősítsd a kiemelt szavakat szófaji és mondatrészi szerepük! 2 pont

	SZÓFAJ	MONDATRÉSZ
ide		
egyszerre		
kamasz		
Jó		

16. Jelölje meg az iskolában tanult módon az alanyt és az állítmányt! 1 pont

Mennyi az idő?

17. A következő szavakat válassza el minden lehetséges helyen! 2 pont

Babitsé _____

Audival _____

blues _____

autóiskola _____

falusias _____

engedélyezett _____

eladósodott _____

Benczúr _____

hosszadalmas _____

lajstrom _____

8. Olvassa el figyelmesen Tóth Krisztina *Felhőmesék* című kötetének következő részletét, majd feleljen a kérdésekre! **5 pont** (minden válasz 1 pont)

f) Milyen az elbeszélő magatartása?

Pl. Szerepe változik. Mesemondóként indul, az olvasót szólítja meg, ironikus. Mindentudó elbeszélőként szinte tudományos felvilágosítást ad a denevérekről, identitásválságáról.

g) Milyen a szöveg névhasználata?

A D betű dominanciája a denevér kapcsán.

h) Hogyan értelmezi a „reggeli mese” és a „fényes napvilágon” játszódó mese fogalmát?

Pl. parodisztikus, groteszk, az esti mese átváltozása. A fénybe helyezés a megvilágításra, a homály eloszlatására utal, pl. Camus regényéhez és az egzisztencializmushoz köthető.

i) Értelmezze Debóra néni mesetipológiáját és a szövegrészlet „csattanóját”!

Parodisztikus, a mai mesékre és rajzfilmekre utalhat, de pl. a Grimm-mesékre is. A csattanó a vérszopó denevérek kapcsán groteszk hatást vált ki.

j) Csak a denevérekről szól a szöveg? Indokolja véleményét!

A fabulákhoz hasonlóan az emberi családra, egyén és társadalom kapcsolatára is utal a szöveg. A fejjel lefelé Örkény groteszkjét idézi stb.

9. Melyik nem illik a sorba? Húzza alá, majd indokolja döntését! **0,5 pont** (Csak indoklással együtt adunk pontot.)

segélykérés, deus ex machina, témamegjelölés, **csattanó**, állandó jelző, seregszemle.

Nem eposzi kellék vagy utalás az anekdotára stb.

10. Hol a hiba? Karikázza be a hibás szerzőt megnevező állítások betűjelét! **1 pont** (0,5+0,5)

i) Mándy Iván: *Konyhafal*

j) Balassi Bálint: *Búcsú Váradtól*

k) Kosztolányi Dezső: *A lírikus epilógja*

l) Mészöly Miklós: *Jelentés öt egérről*

m) Ady Endre: *A Hortobágy poétája*

n) Vörösmarty Mihály: *A Gutenberg-albumba*

o) Arany János: *Epilógus*

p) József Attila: *Reménytelenül*

11. Definiálja a következő fogalmakat:

1,5(3x0,5)

népköltészet: Pl. az ún. alávetett néposztályok irodalma, szóbeliség, műfajok. Uthalhat a hallgató a folklorizálódásra, Petőfi „népdalaira” is. Minden helyes válasz elfogadható.

fikció: Pl. képzelet, elképzelés, az irodalmi szöveg és a művészet sajátossága stb. Minden helyes válasz elfogadható.

petrarcai szonett: Pl. 14 soros, 4+4+3+3 sor, zárt versforma, rímképlet, a *Daloskönyv* jelentősége stb. Minden helyes válasz elfogadható.

- 12. Írjon egy-egy-egy konkrét példát a következő műfajokra! Ügyeljen a szerző és a mű pontos megnevezésére! **2 pont** (mindegyik 0,5)**

verses regény: Pl. A. Sz. Puskin: Anyegin

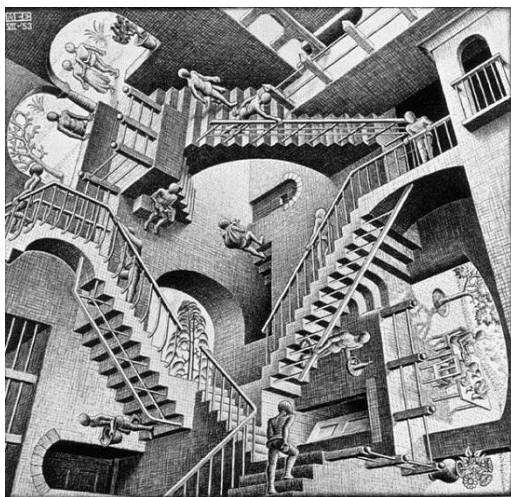
elbeszélő költemény: Pl. Arany János: Toldi, Petőfi Sándor: János vitéz

epigramma: Pl. Vörösmarty Mihály: Gutenberg-alumba (Kazinczy, Kölcsey, Bezenyi, Janus Pannonius stb.)

komédia: Pl. Molière: Tartuffe

- 13. M. C. Escher következő két képéhez kapcsoljon egy-egy szöveget! Melyik olvasmányát juttatja eszébe a kép? Miért? Indokolja mindkét esetben néhány mondattal!**

4 pont (2+2)

Pl. Franz Kafka: *A per* (a labirintus, a bíróságok színhelyei stb.). Kreatív megoldást várunk.

Pl. Déry Tibor: *Képzelt riport egy amerikai pop-fesztiválról*, Charles Baudelaire: *Az albatrosz*, József Attila verseire stb. (Utalás a madár-metaforára, fent és lent kapcsolatára, a transzcendencia fogalmára, sötét és fehér ellentétére stb.)

Mindkét esetben minden kreatív felelet elfogadható.

14. Igaz vagy hamis? Jelölje + és – jellel! 1 pont (Minden jó válasz és egy hiba esetén 1 pont, két hiba esetén 0,5 pont, három és több hiba esetében nem adunk pontot.)

- k) Arany János az *Őszikék* szerzője. +
- l) A *Toldi* elbeszélő költemény. +
- m) A *Híd-avatás* Arany János öregkori balladája. +
- n) Arany János nemzetőr volt a szabadságharc alatt. +
- o) Az *Ősz és tavasz között* Arany öregkori lírájának kimagasló darabja. -
- p) Arany János az Ady Társaság igazgatója és a Magyar Tudományos Akadémia főtitkára volt. -
- q) Arany ismert elégiája a *Szeptember végén*. -
- r) Arany ismert refrénje: „*Jer Ossián,/ Kődös, homályos énekeddel.*”+
- s) Arany János hozzájárult Madách Imre *Tragédiájának* sikeréhez. +
- t) A 2017-ben megjelent Arany-szótár is igazolja, hogy Arany János egyik leggazdagabb szókincsű magyar költőnk. +

8. 1 pont

d) manysi/vogul

f) hanti/osztják

Minden jó válasz 0,50 pontot ér.

9. 1,5 pont

- a) **jöttök – jö-**
- b) **frissesség – friss-**
- c) **nyersség – nyers-**

Minden jó válasz 0,50 pontot ér.

10.1,5 pont

- a) *évtől* Zöngéesség szerinti részleges hasonulás (vagy: z.sz.r.h.)
- b) *rágta* Zöngéesség szerinti részleges hasonulás (vagy: z.sz.r.h.)
- c) *tudja* Összeolvadás (vagy: ö)
- d) *ósdí* Zöngéesség szerinti részleges hasonulás (vagy: z.sz.r.h.)
- e) *papírral* Írásban jelölt teljes hasonulás (vagy: í.j.t.h.)

Minden jó válasz 0,30 pontot ér.

11. 2 pont

	kijelentő mód		feltételes mód		felszólító mód	
	általános/alanyi ragozás	határozott/tárgyas ragozás	általános/alanyi ragozás	határozott/tárgyas ragozás	általános/alanyi ragozás	határozott/tárgyas ragozás
jelen idő	Edz	edzi	edzene		edden	eddze
múlt idő				edzette volna		
jövő idő		edzeni fogja				

4 jó válasz 1 pontot ér.

12. 1 pont

- a) **Pl. lát-hat-ó-ság, lát-vány-talan-ság, lát-ogat-ás-i stb.**
- b) **ravasz-ság-á-ra, ravasz-di-k-nak, ravasz-kod-j-on stb.**

Minden jó válasz 0,50 pontot ér.

13. 1 pont

filozófia, filozófiai, filozofikus, filozófus, filozopter, filter, filtrál, finálé, finánc, financiális

14. 2 pont

Szóelemző írásmód: néztek, egyszerre, izomzattal, sörtehajjal, szemekkel, tudtam, éreztem

Hagyományos (archaikus írásmód): Csáth

Egyszerűsítő írásmód: messzeségbe

Kiejtés szerinti írásmód: leírom, ide, doktor, úr, hogy, miről, van, szó, az, öcsémről, a, szőke, piros, képű, kisfiúról, akinek, sötét, szemei, mindig, a, és, még, egy, dologról, a, fekete, csöndről, nőtt, meg. Tegnap, este, még, egészen, kicsiny, kedves, pötyögő, gyermekecske, volt, és reggelre, nagy, kamasz, lett, iszonyú, vastag, és, gonosz, égő, félelmes, ó, hogy, fáj, a szívem, ezen a reggelen, hogy, jó, a, fekete, csönd, óriási, denevérszárnyakon, Géza, fekete, csönd, részlet.

Bármelyik besorolt szó helyes, minden helyes válasz 0,5 pontot ér.

15. 2 pont

Minden jó válasz 0,25 pontot ér.

	SZÓFAJ	MONDATRÉSZ
Ide	névmás	helyhatározó
Egyszerre	határozószó	módhatározó
Kamasz	főnév	állítmány (része)
Jó	Ige	állítmány

16. Mennyi az idő? 1 pont

17. 2 pont

Ba-bi-tsé	A-u-di-val
blues	a-u-tó-is-ko-la
fa-lu-si-as	en-ge-dé-lyez-tet
el-a-dó-so-dott	Ben-czúr
hosz-sza-dal-mas	lajst-rom

Minden helyes tagolt szóért 0,2 pont jár.